

A photograph of two large, dark brown horses pulling a man on a wooden sled through a field. The horses are wearing ornate harnesses with brass fittings. The man is wearing a blue shirt and jeans. The background is a dense forest.

ZELDZAME NEDERLANDSE LANDBOUWHUISDIEREN IN DE ETALAGE

Stichting Zeldzame Huisdierrassen

ZELDZAME NEDERLANDSE
LANDBOUWHUISDIEREN
IN DE ETALAGE

Stichting Zeldzame Huisdierrassen

Welkom in de wereld van het zeldzame landbouwhuisdier

De meeste koeien die je ziet zijn bont en geven heel veel melk. Maar er zijn ook koeien die er heel anders uitzien zoals Witrikken, koeien met zwarte of rode flanken en een witte rug. Of Groninger blaarkoppen, die er uitzien als 'koeien in jacquet'. En wie de zeldzame Chaamse hoenders proeft, ervaart dat dit geen doorsnee kippen zijn.

Het is soms even zoeken voor je de authentieke Nederlandse rassen tegenkomt. Maar ontdek je eenmaal deze wereld van zeldzame huisdieren, dan zul je verbaasd zijn hoeveel bijzondere rassen er zijn en wat ze voor mensen kunnen betekenen.

In dit boekje vertellen liefhebbers – boeren, hobbyhouders, fokkers, koks, ontwerpers - over hun passie voor zeldzame landbouwhuisdierrassen. Die passie kan hem overal in zitten. In de oranje kleur van het Thriantakonijn, dat daarom populair was in de Tweede Wereldoorlog. In het eigenwijze karakter van de Hollandse Herder. In de eeuwenoude traditie van Lakenvelders als kasteelkoetjes.

Met zeldzame huisdieren heb je dieren met een verhaal. Met historie. Dieren die passen in het landschap. Die, zoals de Kempische en Drentse heideschapen, zelfs vorm aan dat landschap geven. En vaak zijn het ook nog dieren die ouderwets lekker smaken. Maak kennis met de wereld van het zeldzame huisdier. Blader door dit boekje, lees eens een stukje. Kijk naar de mooie foto's en geniet van de bijzondere verhalen.

We wensen u veel plezier!

Stichting Zeldzame Huisdierrassen

Ambassadeurs van het levend erfgoed

‘Wie het aantal huisdieren telt in het Rijksmuseum, zal tot zijn verbazing tot een indrukwekkende hoeveelheid honden, katten en gevogelte komen. Bij Jan Steen ontbreekt zelden een dier en vogelschilder Melchior d’Hondecoeter maakte het schilderen van vogels zelfs tot een hoogstaand specialisme. ‘Alles van waarde is weerloos’ schreef de dichter Lucebert. Zoals wij de schilderijen van onze oude meesters koesteren, zo zouden we ook met onze huisdieren om moeten gaan. En onze zeldzame huisdierrassen in het bijzonder.’

Wim Pijbes
Hoofddirecteur Rijksmuseum

‘Erf verwijst oorspronkelijk naar de plek waar mens en grond verbonden waren. Erfgoed laat zien hoe natuur en mens elkaar wederzijds hebben beïnvloed en gevormd. Mens, dier en plant kennen een diepe verbondenheid. Het verhaal van die band is een verhaal over onszelf: over onze veranderende kennis en voortschrijdend inzicht, en over onze verlangens, wensen en voorstellingen over natuur en samenleven. Kennis van en zorg voor ‘levend erfgoed’ zijn juist nu van groot belang; de oude rassen leren ons over wie we zijn in een verstedelijkte samenleving.’

Erik A. de Jong
Artisleerstoel Cultuur,
Landschap en Natuur,
Universiteit van Amsterdam

‘Koeien. Vrijwel overal ter wereld te vinden in alle mogelijke maten en kleuren. In de 17e eeuw was ook het vee in Nederland zo bont als maar zijn kon. Vanaf eind 19e eeuw werden Nederlandse stamboekrassen ontwikkeld en op ‘productiekenmerken’, kleur en tekening geselecteerd. Zo verdwenen de eenkleurig rode, blonde en zwarte koeien, de Baggerbonten en Witruggen en andere rassen uit het landschap... Enkele liefhebbers hielden vast aan wat er nog was. Mijn hart springt altijd weer op wanneer ik een kudde van de inmiddels zeldzame rassen zie lopen.’

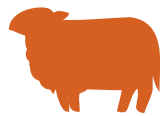
Marleen Felijs
Schilder en illustrator

Inhoudsopgave

Geschapen landschap	9
Dit zijn wij	11
Meer dan mooi	13
Red een ras, eet het op!	15
Een kudde stoelen	17
Alles van de kip	19
En toch wil ik deze!	21
Zo dier, zo baas	23
In de etalage	25
Wie wat bewaart...	27
Overzicht van zeldzame rassen	29
Paarden	30
Runderen	31
Varkens	32
Geiten	32
Schapen	33
Honden	34
Pluimvee	36
Konijnen	38
Gans	40
Eenden	40
Sierduiven	41
Bij	41

CULTUURLANDSCHAP

Geschapen landschap

*"Het zijn dieren die
in vele eeuwen
zijn gevormd
in een bepaalde omgeving
en die daar dus
uit de voeten kunnen."*

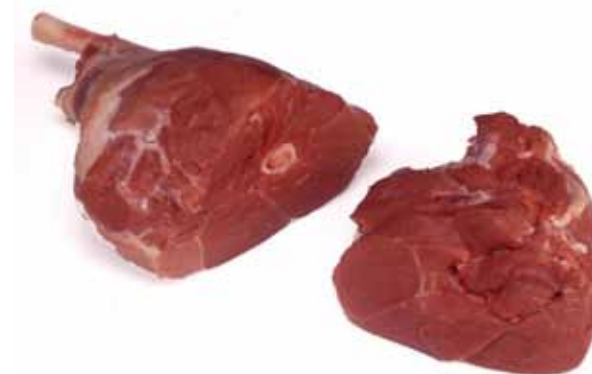
*Loek Hilgers,
initiatiefnemer schaapskudde*

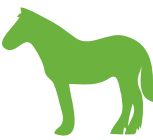
"Een grote Nederlandse terreinbeheerder heeft het ooit geprobeerd", vertelt Loek Hilgers, oprichter van een kudde Kempische heideschappen in Goirle. "Ze vergeleken de begrazing van een natuurterrein door 'moderne', Texelse schappen met begrazing door een robuust, oud ras. In beide gevallen ging het mis.

De Texelaars waren te veel luxe gewend. Die konden niets met de schrale en soms ook barre omstandigheden in de vrije natuur. Maar ook het gebruikte oude ras werd niets. Dat was namelijk een ras dat niet uit de regio kwam, en dat stuitte een deel van de lokale bevolking tegen de borst."

Hilgers wil maar zeggen: als je het Kempisch heidelandschap wil onderhouden, dan moet je daarvoor ook Kempische heideschappen gebruiken!

"Nu werkt mijn zoon Stijn (zie foto) alweer een jaar of vijftien met een kudde heideschappen in het begrazingsbeheer. Het zijn dieren die in vele eeuwen zijn gevormd in een bepaalde omgeving en die daar dus uit de voeten kunnen. Ze stimuleren de biodiversiteit van het cultuurlandschap zonder dat je daarvoor krachtvoer hoeft te importeren. Hooguit twee maanden per jaar houden we ze op stal en voeren we ze bij met hooi waar de gemiddelde boer zijn neus voor ophaalt. Verder krijgen ze dan wat granen van reservatakkers. De lammeren die wij verkopen geven dan ook op en top 'Slow Food' vlees."

IDENTITEIT

*"Een Fries, zowel
het dier als de mens,
is door en door
betrouwbaar."*

*Sjoerd Meekma,
paardenfokker*

Dit zijn wij

"In de tijd van de mechanisatie in de landbouw was het Fries paard op sterven na dood", vertelt fokker Sjoerd Meekma uit Rijs. "Gelukkig zijn er toen mensen opgestaan die er weer het trotse paard van hebben gemaakt dat het sinds de zestiende eeuw was. Het was ooit een ridderpaard. En ook de Friese boeren die in later eeuwen te paard naar de kerk gingen wilden goed voor de dag komen, met een mooi paard voor een mooie sjees. Ze wilden een sierlijk paard met een mooie verticale hals en hoge benen. In het begin van de vorige eeuw is dat er een beetje uitgefokt, voor het werk voor de ploeg. Maar naderhand is het dankzij enthousiaste fokkers weer het trotse paard geworden van weleer."

"Ik denk dat die trots het meest Friese aan dit dier is. Op een gedenksteen van de slag bij Warns staat niet voor niets 'leaver dea as slaef'. Daarnaast is een Fries, zowel het dier als de mens, door en door betrouwbaar. Ja is ja. En ze zijn beiden heel taai. Als een Fries pijn heeft gaat 'ie stil in een hoekje staan, waar een ander ras al gauw door het plafond schiet."

*"Mensen staan op de dijk
vaak met verrekijkers
naar onze koeien te kijken."*

*baron Frans van Verschuier,
eigenaar Landgoed Mariënwaerdt,
op foto met barones Nathalie*

Meer dan mooi

"Vier seizoenen ben ik er nu mee bezig, en ik heb nog geen seconde spijt gehad." Toen baron Frans van Verschuier op zoek ging naar nieuwe vleeskoeien voor het Landgoed Heerlijkheid Mariënwaerdt was één ding duidelijk: het moest een lokaal ras worden. "Het mooie witte laken van de Lakenvelders gaf uiteindelijk de doorslag. De historie van dit ras, als typische 'kasteelkoetjes' hielp natuurlijk wel. Ook die historie zetten we op ons landgoed voort."

Ondanks het imago van 'koetjes voor de sier', benadrukt Van Verschuier dat hij toch ook heel blij is met de uitmuntende vleeskwiteit. "Eerder hielden we Aberdeen Angus voor de brasserie. Maar uit het oogpunt van biodiversiteit vond ik dat we dat eigenlijk niet konden maken; ik wilde terug naar een Nederlands ras. We begonnen vier jaar terug met dertig Lakenvelder moederdieren, inmiddels hebben we er tachtig. Uiteindelijk hoop ik honderd koeien te houden op het landgoed en in de uiterwaarden van de Linge."

Ons Betuwse bedrijf trekt zeker in het voorjaar veel toeristen die naar de bloesem komen kijken. Hoe vaak ik ook niet mensen met verrekijkers op de dijk naar onze koeien zie kijken. Sinds we de Lakenvelders hebben zeggen de mensen uit de buurt dat we er een 'tweede bloesem' bij hebben."

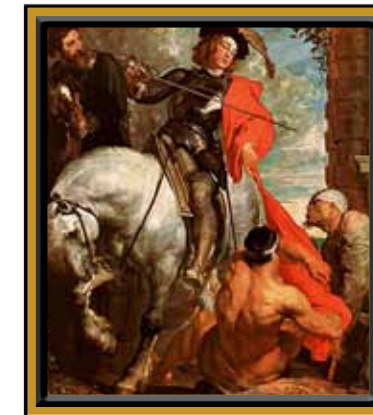
WAT MOET JE MET DIE DIEREN?

Red een ras, eet het op!

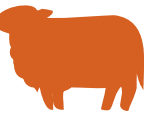
*"Mensen moeten wennen
dat ze een karbonaatje
van varken 'Joep' eten,
maar het is wel zo eerlijk."*

*Nel Schellekens,
chefkok
op foto met Gerard Olijslager,
ganzenhouder*

Bijzondere rassen behouden is één ding, maar wat moet je uiteindelijk met al die dieren? "Opeten!", zegt chefkok Nel Schellekens van Gasterij De Gulle Waard in Winterswijk gedecideerd. "Voor mij betekent 'genieten van diversiteit' ook dat je het op je bord brengt. En er is geen twijfel over mogelijk: je proeft echt het verschil tussen een Twentse landgans of een industrieel vetgemest dier. Bij het bereiden van een Twentse landgans merken we in de keuken ook duidelijk een verschil. Wat zijn die dieren vet! Na een dagje werken met die ganzen kun je bijna schaatsen op de vloer!"

Voor Schellekens is het verhaal achter een dier ook een onmisbaar onderdeel van het genieten van eten. "Onze dieren krijgen ook namen. Voor sommige mensen is dat even wennen, dat ze een karbonaadje van varken 'Joep', eten, maar ik vind dat wel zo eerlijk. Bij de Twentse landgans gans hoort in november ook het verhaal van de Sint Maartensgans. Toen de heilig Martinus in de vierde eeuw tot bisschop dreigde te worden gekozen verstopte hij zich in een ganzenhok. Hij at de ganzen die zijn schuilplek met hun gesnater verraadden voor straf op. Een mooi verhaal bij een mooi gerecht."

"Net als de schapen moeten de stoelen er robuust uitzien."

*Melle Koot,
ontwerper*

Een kudde stoelen

"Deze stoelen zijn gemaakt van de huiden van de Drentse heideschapen uit de kudde van Balloo", vertelt de Groningse ontwerper Melle Koot. "Die heideschapen zien er heel gevarieerd uit. Die variatie probeer ik ook te benutten door bijvoorbeeld een patchwork te gebruiken van kleine stukjes huid van verschillende dieren. Op die manier zorg je er ook nog eens voor dat er geen reststukjes verloren hoeven gaan."

"Mijn ontwerpen zijn onder andere te zien bij de kudde van Balloo zelf, maar omgekeerd zet ik via deze stoelen ook de herders en de kudde van Balloo een beetje in de etalage. Door een eerlijke prijs te betalen voor de huiden kun je natuurlijk nooit een kudde rendabel maken, maar ik vind het wel belangrijk dat ik zo een van de weinige oude Nederlandse kuddes onder de aandacht kan brengen."

"Net als de schapen moeten de stoelen er robuust uit zien. Ik zal de vachten ook nooit overdreven fatsoeneren, hooguit een beetje kammen en natuurlijk het vuil eruit. Maar verder ... Via de stoelen moet je uiteindelijk een stukje van de Drentse natuur in huis kunnen halen."

KIP EN EI

Alles van de kip

*“Een Chaams hoen
kan je niet in
een klein hok houden,
die breekt de tent af.”*

*Geert van der Kaa,
pluimveehouder en poelier*

“Geen mooiere advocaat dan van het Chaams hoen!” Pluimveehouder en poelier Geert van der Kaa is een liefhebber, zoveel is duidelijk. “De dooiers van gewone kippen moeten met extra caroteen op kleur worden gebracht. Het Chaams hoen pikt die carotenen vanzelf op in de vrije uitloop. En na een actieve legperiode blijft er nog een goed stuk vlees over ook, met een veel betere structuur dan van een kip die in sneltreinvaart is opgefokt.”

Tegenwoordig zijn kippen ook steeds vaker in trek bij stedelingen als recyclaars van keukenafval. “Daar is het Chaams hoen zeker niet geschikt voor”, waarschuwt Van der Kaa. “Los van het feit dat je volgens de wet geen afval mag voeren aan dieren is een Chaams hoen ook totaal ongeschikt om in een klein hok te houden. Die breken de tent af!” Toch zit er nog wel een derde doel aan deze prima legkip met uitstekende vleeseigenschappen. “Dat is het hobbyisme. En het spijt mij het te moeten zeggen, maar in Nederland moet je echt voldoende liefhebberij in je bloed hebben om dit soort oude hoenderrassen in stand te houden. Met alle regeltjes rond keuringen enzo is het totaal onmogelijk om dit soort dubbel-doel hoenders op een bedrijfseconomische manier te houden. Daar zal onze overheid toch echt moeten bijspringen met uitzonderingen op de wet!”

HARDNEKKIGE LIEFHEBBER

"Ooit was het zelfs verboden om Witrikken in een stamboek op te nemen."

*Arnold van der Veen,
veehouder*

En tóch wil ik deze!

Voor de een is het een 'foute kleurslag', voor de ander is het niets minder dan een prachtig dier. Ooit was het zelfs verboden om Witrikken in een stamboek op te nemen, maar dankzij een hardnekkige schare liefhebbers leeft de Witrik nog voort. De Friese veehouder Arnold van der Veen is duidelijk zo'n liefhebber. In Twijzelerheide, zo'n twintig kilometer onder Leeuwarden houdt Van der Veen nu nog 25 Witrikken. "Ik heb mijn melkquotum ooit verkocht en deze dieren houd ik eigenlijk alleen nog omdat ze zo mooi zijn. Ik heb met twintig hectare land nog wel plek om straks, na het afschaffen van het quotum, weer zo'n dertig dieren te melken, maar ik geloof dat ik er met alle regels maar niet meer aan moest beginnen."

Van der Veen kocht zijn eerste Witrik toen hij nog maar 14 jaar oud was. "Een prachtig rood stierkalf, voor ongeveer tweehonderd gulden. Op een gegeven moment kocht ik ook nog een rood Witrikkalf, met allemaal stipjes, als guldens en dubbeltjes. Voor nota bene zeshonderd gulden. De boer waar ik toen werkte vond het maar niks. Maar voor mij waren en zijn dit de mooiste koeien die er zijn."

KARAKTER

Zo dier, zo baas

"Deze honden puberen gerust een paar jaar, als baas kun je dus beter geduldig zijn."

*Ron van Dijk,
eigenaar Hollandse Herder*

"Toen ik hondentrainer was probeerden we het vaak voor de grap", vertelt Ron van Dijk. "Op de eerste theorieavond, als de cursisten zonder hond kwamen, probeerden we te raden wat voor ras er bij de persoon zou passen. In veel gevallen zaten we op zijn minst in de goede richting!"

Gevraagd welke karaktereigenschap Van Dijk dan gemeen heeft met zijn honden, Hollandse herders, zegt hij meteen lachend: "Ze zijn zeldzaam en ze zijn eigenwijs! Maar eigenlijk moet je de belangrijkste karaktereigenschap van een Hollandse Herder juist niet gemeen hebben met je dieren. Het opvallendste aan deze honden is dat ze pas erg laat volwassen worden in hun gedrag. Ze puberen gerust een paar jaar door. Als baas kun je dus maar beter rustig en geduldig zijn."

Binnen de verschillende typen Hollandse Herders ziet Van Dijk ook nog wel duidelijke verschillen. "Even kort door de bocht gezegd: de ruwhaar is de clown, de korthaar de werker en de langhaar het 'vloerkleedje'. Die werd voorheen meer voor het uiterlijk dan voor de werkcapaciteiten gefokt. Inmiddels worden alle drie de variëteiten weer gebruikt voor bijvoorbeeld het schapenhoeden. Het is hoe dan ook belangrijk dat je nadenkt over het karakter van een hond die je wilt aanschaffen. Gelukkig letten goede fokkers ook wel op de match van een hond met een koper."

ORANJE BOVEN

In de etalage

"We hopen dat kinderen later een Nederlands ras als huisdier kiezen."

*Ingrid Elderson,
beheerder kinderboerderij*

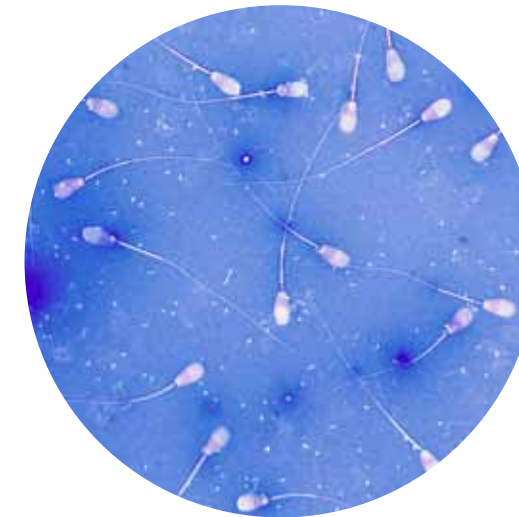
"Of het echt waar is weet ik niet eens, maar het is hoe dan ook een geweldig verhaal", lacht beheerder Ingrid Elderson, van Kinderboerderij De Kooi in Rotterdam. "Van dit konijnenras, de Thrianta, wordt gezegd dat er in de Tweede Wereldoorlog extra veel mee werd gefokt vanwege de mooie oranje kleur; als het ware om de Duitse bezetter te jennen. Wij fokken er in onze kinderboerderij nu niet op grote schaal mee omdat we eenvoudig weg niet voldoende hokken hebben."

"We hebben overigens wel een konijnenclub voor jonge kinderen op onze kinderboerderij, in samenwerking met de Stichting Zeldzame Huisdierrassen en de kleindiersportvereniging Nut en Sport uit Poortugaal. Dat past ook mooi in ons educatieve doel. Je wilt een 'zaadje planten'. We hopen dat de kinderen, op het moment dat ze iets ouder worden en een huisdier kiezen, voor een Nederlands ras gaan."

"Kijk, voor een klein kind maakt het op zichzelf niet eens uit of ze op de boerderij een willekeurig konijn kunnen aaien of een origineel Nederlands ras. Maar door de verschillende mooie verhalen bij onze diverse Nederlandse huisdierrassen maken we het voor de begeleidende ouders ook interessant. Op die manier hopen we dat ze, mét hun kinderen, vaker terugkomen."

JEUGDLIEFDE

"Het is een goede moeder door haar karakter, lengte en uierkwaliteit, dus haar biggen hebben veel overlevingskansen."

*Bert Selman,
varkensfokker*

Wie wat bewaart...

"Mijn liefde voor het Nederlandse landvarken stamt eigenlijk al uit mijn jeugd", zegt varkensfokker Bert Selman uit Aalten. "Ik kwam laatst nog een foto tegen uit 1975, van een favoriete zeug op het bedrijf van mijn vader. Dat was ook al een landvarken! Later ben ik bij een topfokker gaan werken en ook daar waren de zuivere landvarkens mijn favorieten."

Inmiddels heeft Selman al 18 jaar zijn eigen bedrijf, met 330 zeugen, waaronder 30 zuivere landvarkens. "Ik zet ze in als moederdieren, vanwege hun goede moeder-eigenschappen. Het is echt een sterk dier, en rustig. Ze hebben ook prima spieren en sterk beenwerk."

De grotere varkensfokkers zijn in de loop van de tijd het Nederlandse landvarken gaan kruisen met Finnen, weet Selman, "maar of dat nou zo'n vooruitgang is geweest? Ik vind het Nederlandse varken gewoon veel sterker. Maar ondertussen wordt het wel een steeds moeilijker puzzel om de lijn zuiver te houden. Ik zal op enig moment wel met diepvries sperma van de genenbank vers bloed in mijn zeugen moeten brengen. Dan is het natuurlijk te hopen dat de zeugen niet te vaak 'terugkomen'.

Toch vind ik het zeker de moeite waard om extra energie in mijn landvarkens te stoppen. Aan de ene kant heb je natuurlijk een bedrijf te runnen, maar aan de andere kant zit er bij mij ook echt liefhebberij in om deze zuivere lijn in stand te houden."

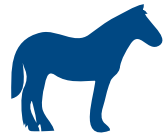
OVERZICHT van ZELDZAME RASSEN

De Nederlandse landbouwhuisdieren zijn onder te verdelen in paarden, runderen, schapen, geiten, honden, varkens, hoenders, duiven, ganzen, eenden, en konijnen. Als allerkleinste landbouwhuisdier kennen we de inlandse bij.

In totaal zijn er ruim 70 verschillende rassen, en dan tellen we de krielvarianten en de diverse kleurslagen nog niet mee. De rassen zijn vaak goed te herkennen aan hun kleur of aftekening. De volgende pagina's geven een overzicht van de meest voorkomende rassen.

Wilt u meer weten over een specifiek ras? Op www.szh.nl vindt u van elk ras een introductie en een verwijzing naar de rasorganisaties en stamboekverenigingen.

Paarden

Fries paard

Gelders paard

Groninger paard

Nederlands trekpaard

Runderen

Brandrood rund

Fries-Hollands rund

Fries roodbont

Groninger blaarkop

Lakenvelder

MRIJ

Witrik (kleurslag)

Varkens

Bonte Bentheimer

Nederlands landvarken

Geiten

Nederlandse bonte geit

Nederlandse landgeit

Nederlandse
Toggenburger

Schapen

Blauwe Texelaar

Drents heideschaap

Groot heideschaap

Kempisch heideschaap

Mergellandschaap

Fries en Zeeuws
melkschaap

Schoonebeeker

Veluws heideschaap

Zwartbles

Honden

Drentse patrijshond

Hollandse smoushond

Kooikerhondje

Markiesje

Nederlandse
schapendoes

Hollandse Herder
korthaar

Hollandse Herder
langhaar

Hollandse Herder
ruwhaar

Saarlooswolfhond

Friese stabij

Wetterhoun

Pluimvee

Assendelfts hoen

Baardkuifhoen

Barnevelder

Hollands hoen

Hollandse kriel

Hollands
kuifhoen

Kraaikop

Brabanter

Chaams hoen

Drents hoen

Lakenvelder hoen

Nederlandse leghorn

Nederlandse
sabelpootkriel

Noord-Hollandse
blauwe

Eikenburger kriel

Fries hoen

Groninger meeuw

Schijndelaar

Twents hoen

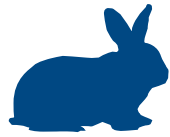

Uilebaard

Welsumer

Konijnen

Beige

Deilenaar

Hulstlander

Klein lotharinger

Nederlandse
hangoordwerg

Eksterkonijn

Gouwenaar

Havana

Nederlandse
kleurdwerg

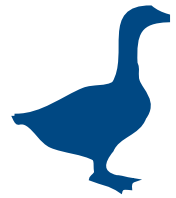

Sallander

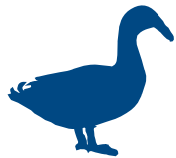
Thrianta

Gans

Twentse landgans

Eenden

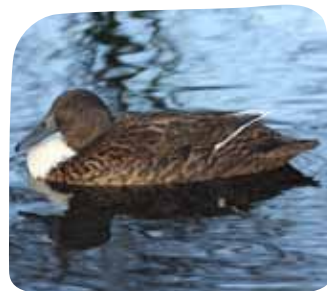
Hollandse kuifeend

Hollandse kwaker

Noord-Hollandse
krombekeend

Noord-Hollandse
witborsteend

Sierduiven

Gelderse slenk

Groninger slenk

Hageraar

Hyacinthduif

Bij

Zwarte bij

Colofon

Zeldzame Nederlandse landbouwhuisdieren in de etalage

Dit is een uitgave van Stichting Zeldzame Huisdierrassen / SZH voor levend erfgoed
www.szh.nl

Tekst

Rob Buiter (interviews)
Nonja Remijn (eindredactie)
Ruud Oosterhof
Ank Zegwaard

Vormgeving

Communicatiebureau de Lynx

Fotografie

Omslagfoto

Wilma Taks: Jan van Schijndel met twee Nederlandse trekpaarden

Overige foto's

Ad en Wilma Taks: 4,18, 32, 38, 39; **André Helder:** 40; **Centrum voor Genetische Bronnen Nederland, CGN:** 27; **Co de Wildt:** 33; **Geert van der Kaa:** 19; **Han Hopman:** 31; **Harrie van Leeuwen, foto Marleen Felijs:** 6; **Hinke Fiona Cnossen:** 30; **Jan Harteman:** 40; **Jan Smit, Dierenbeeldbank:** 36, 37; **Johan Berends, Algemene Vereniging voor Saarlooswolfhonden AVLS:** 35; **Karlijn Zuurmond:** 12; **Kor Oldenbroek:** 31, 34, 35; **Menu voor Oranje, HelderTV:** 14; **Miriam van Straten:** 30; **Michelle Besseling:** 32; **Myrthe Maurice:** 30, 31, 34, 35; **Nienepien.nl:** 25; **Nonja Remijn:** 16, 20, 24, 26, 32, 40; **Peter van Eldik:** 35; **Rijksmuseum, Rijksstudio beeldbank:** 15; **Ron van Dijk, RDKfoto:** 22; **Ronald van Weeren, foto Erik de Jong:** 6; **Suzie Geenen Imagro BV.:** 8; **Siska Kroondijk:** 10; **Stal Domsta:** 32; **SZH beeldbank, met dank aan velen:** 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41; **Vincent Mentzel, foto Wim Pijbes:** 6

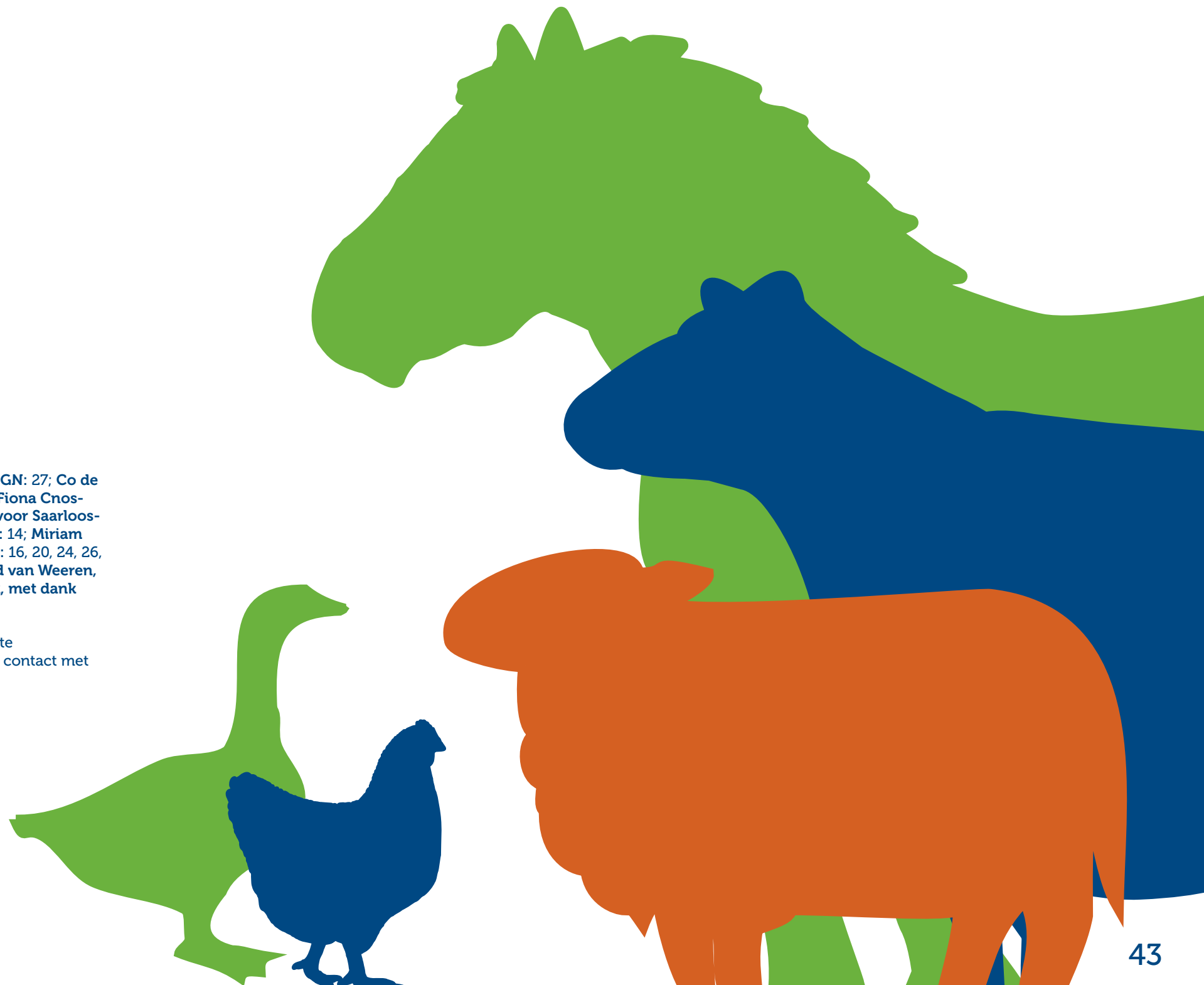
De makers van dit boekje hebben zich maximaal ingespannen om alle rechthebbenden van het gebruikte beeldmateriaal te achterhalen. Mocht desondanks de vermelding niet juist of volledig zijn, neemt u dan contact met ons op via info@szh.nl.

Druk

GVO drukkers & vormgevers B.V. Gedrukt op FSC-gecertificeerd papier.

Deze publicatie is mede tot stand gekomen dankzij een bijdrage uit het door het Prins Bernhard Cultuurfonds beheerde Willem van Wolmerum Fonds, het Nomes Pauli Fonds, en het Van Lange Fonds.

Groninger blaarkoppen in de wei, Schoonebeeker schapen op de heide en Chaamse hoenders die scharrelen op het erf. Vroeger was dit beeld heel gewoon, nu moeten we er naar zoeken. Maar deze huisdierrassen zijn nog steeds op boerderijen, in natuurgebieden of bij liefhebbers thuis te bewonderen.

Stichting Zeldzame Huisdierrassen (SZH) neemt u graag mee in de bijzondere wereld van de zeldzaam geworden Nederlandse landbouwhuisdieren. Deze brochure laat de enorme variatie binnen ons vee zien en enkele gepassioneerde houders vertellen over hun enthousiasme om de oude rassen te behouden.

SZH zet zich sinds 1976 in voor het behoud en gebruik van oorspronkelijke landbouwhuisdierrassen, ons levend erfgoed. Dit doet zij door de dieren breed onder de aandacht te brengen en de verschillende rasorganisaties, houders en liefhebbers waar nodig te ondersteunen.

www.szh.nl

